

Rekenhof

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

*Presentatie in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie*

*Steven Bernagie, eerste-auditeur-revisor
Daphne Vanrysselberghe, eerste auditeur*

22 september 2020

Auditrapport: **Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen** ***Agenda 2030 van de VN: implementatie, opvolging en*** ***rapportering door de overheden in België***

“Agenda 2030” (2015):

- **17** wereldwijde doelstellingen op vlak van gezondheid, onderwijs, energie, economische groei, milieu ... die in 2030 moeten worden bereikt
- uitgesplitst in **169** subdoelstellingen

Unieke kenmerken van deze audit

- 1) een audit die op **alle bestuursniveaus** betrekking heeft
(*federaal, Vlaams, Waals, Brussels, Duits + nationale coördinatie*)
- 2) niet enkel kritische oordelen, zoals in alle audits, maar ook **goede praktijken** beschrijven op elk bestuursniveau → leren van elkaar
- 3) INTOSAI (*de internationale koepel van Rekenkamers*) hecht veel belang aan SDG-audits → **Engelstalige vertaling**

Agenda 2030 van de VN: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (preparedness review)

1. Inleiding

Preparedness review: onderzoeksvragen & methodologie

2. Nationaal niveau

Coördinatie

Indicatoren

3. Beleidskader

Politiek engagement

Publieke bewustwording en dialoog met stakeholders

Verantwoordelijkheden

Raming van de middelen

Beleidsvoorbereiding

4. Monitoring en rapportering

5. Conclusies en aanbevelingen

6. Antwoord Minister-president

1. Onderzoeksvragen & Methodologie

Agenda 2030 van de VN: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België (preparedness review)

= *Transversale gereedheidscontrole*

die de federale staat en de gefedereerde entiteiten (gemeenschappen en gewesten) van België bestrijkt, alsook de nationale coördinatie van de SDG's.

SDG's: verschillende uitdagingen op gebied van duurzame ontwikkeling hangen nauw samen en vragen een geïntegreerde aanpak: beleidscoherentie (Policy Coherence) essentieel (horizontaal & verticaal)

- 133/169 subdoelstellingen SDG gedeelde bevoegdheid verschillende bestuursniveaus België

Methodologie van de review:

“7-steps model” (ontwikkeld door de Algemene Rekenkamer Nederland en aangenomen door INTOSAI)

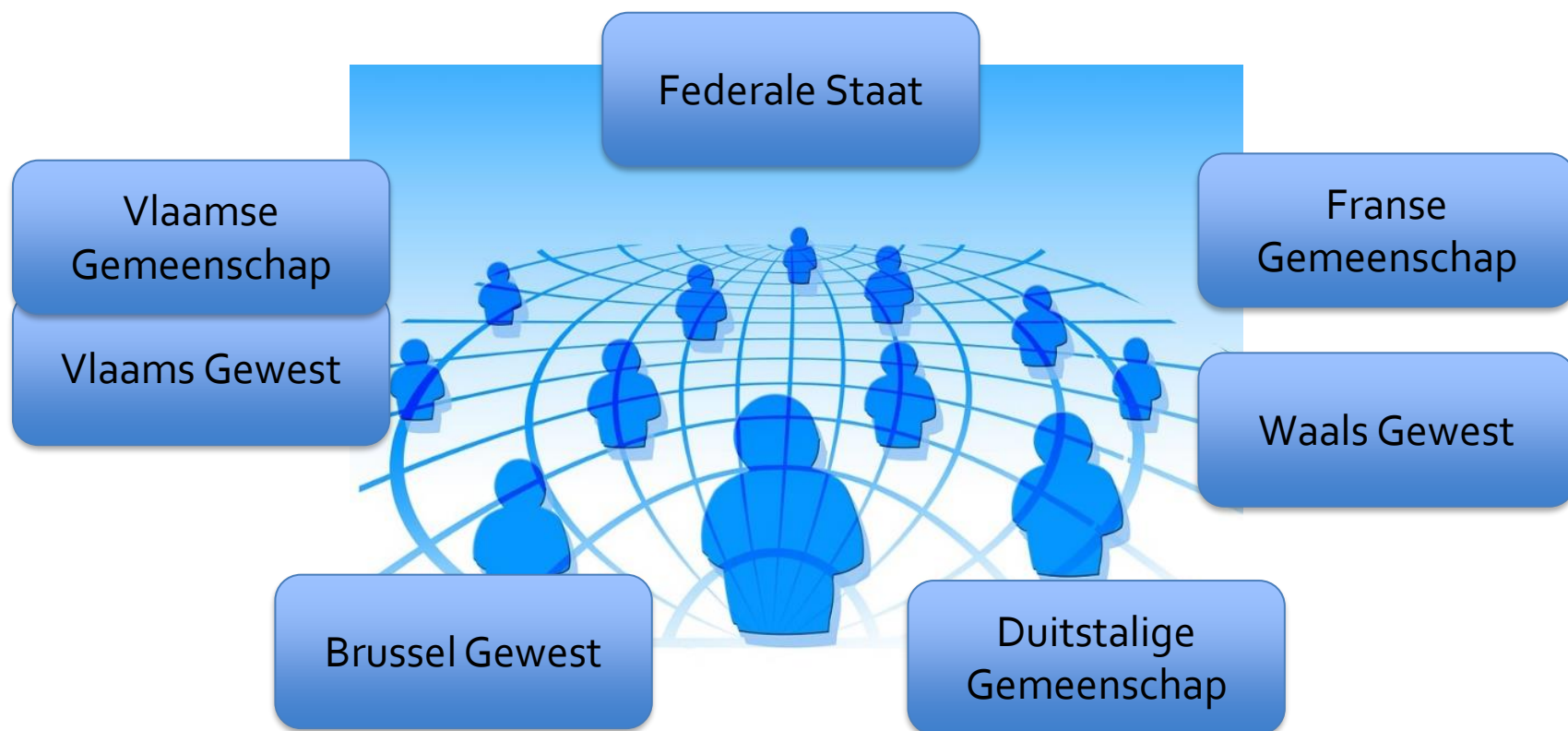
Policy Framework	1 Political commitment and recognition of national responsibility in line with the principles of sustainable development.
	2 Building public awareness and encouraging dialogue with stakeholders including relevant non-governmental stakeholders.
	3 Allocation of responsibility at a ministerial or other level, allocation of appropriate financial means and other resources, and establishment of accountability arrangements.
	4 Preparation of plans to apply the SDGs including setting out the role of different stakeholders and defining how the various goals and targets are to be achieved in an integrated and coherent manner.
Data Framework	5 Designing and establishment of the systems to measure and monitor the SDG goals and targets.
	6 Setting baselines – the situation at the start of the process - for the different indicators, against which to judge progress made throughout the SDG lifecycle.
	7 Monitoring and reporting arrangements on the progress of SDGs, involving all relevant stakeholders.

Onderzoeksvragen:

- Sterke overheidsinzet om de SDG's te realiseren, met deelname van de relevante stakeholders?
- Engagement vertaald in strategische plannen? Werden deze plannen afdoende voorbereid?
- Duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden en budget, met voldoende coördinatie?
- Monitoring- en rapportagesysteem aanwezig?
- **Niet**: de resultaten van het SDG – beleid

Scope

- De audit heeft betrekking op **alle bestuursniveaus** (behalve het lokale niveau) en beoordeelt de planning, opvolging, coördinatie ... **binnen elk bestuursniveau**.
- De audit kijkt ook naar de “witte ruimte” in het Belgisch organogram : coördinatie **tussen de verschillende bestuursniveaus** (in casu: *Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling, Interfederaal Instituut voor de Statistiek*)
Sustainable development goals. Presentatie in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie – 22 september 2020.

Methodologie

- Auditmatrix
- Analyse van documenten
- Standaardvragenlijst te gebruiken door de afzonderlijke auditteams (federale, Vlaamse en Duitstalige entiteiten, Waals gewest, Franstalige gemeenschap, Brussel)
- Aanvullende interviews

2. Nationaal niveau - Coördinatie

- IMCDO : Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (2012)
 - Taak: zorgen voor een coherente aanpak van het beleid inzake duurzame ontwikkeling
 - Samenstelling: alle ministers die bij de verschillende overheden bevoegd zijn voor duurzame ontwikkeling
 - Bevindingen:
 - Geen roterend voorzitterschap meer sinds 2015
 - Niet meer bijeengekomen sinds september 2017

Nationaal niveau - Coördinatie

- NSDO (Nationale Strategie voor Duurzame Ontwikkeling) - mei 2017
 - Formuleert gezamenlijke visie gebaseerd op SDG's (gewenste toekomstige situatie), maar niet vertaald in specifieke doelstellingen
 - Visie niet gebaseerd op analyse van huidige situatie
 - Handelt enkel over het binnenlandse beleid, zonder oog te hebben voor internationale aspecten
 - Samenwerkingswerven hoofdzakelijk procesmatig (bewustmakingsacties, opvolgingsacties,), meeste niet (volledig) uitgevoerd

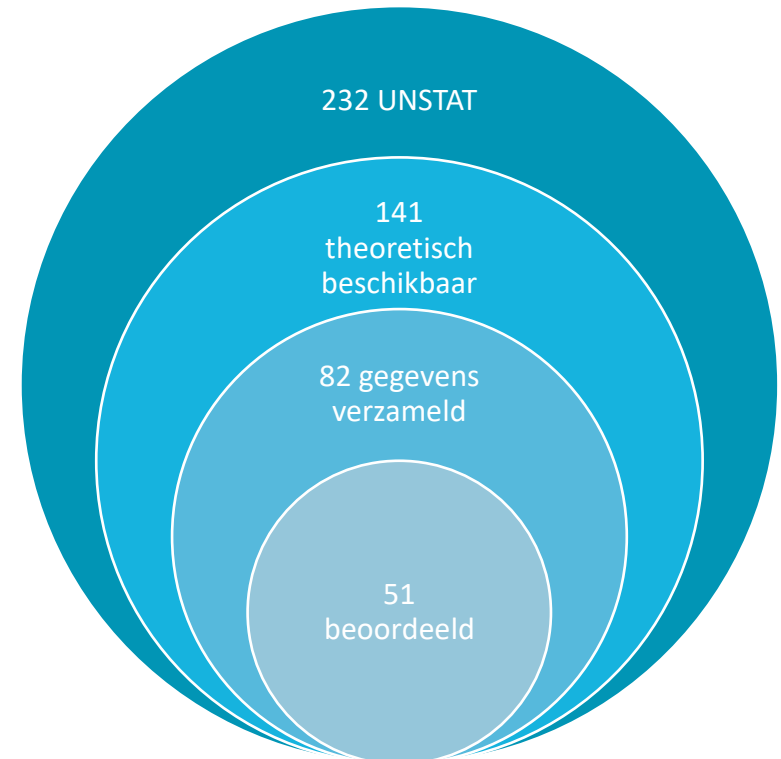

Nationaal niveau - Coördinatie

- NSDO – Rapportering (twee keer per legislatuur)
 - Als eerste voortgangsrapport werd gebruik gemaakt van de eerste Voluntary National Review, die op de VN in juli 2017 gepresenteerd werd
 - ‘Nulmeting’ (inventaris duurzameontwikkelingsbeleid, maar zonder de impact ervan ten aanzien van de SDG’s te evalueren)
 - Verschillende geplande transversale initiatieven werden niet gerealiseerd (vb. Integratie SDG’s in ministeriële beleidsnota’s)
 - Tweede rapport, gepland voor 2019, kwam er niet

Nationaal niveau - Indicatoren

- IIS: Interfederaal Instituut voor de Statistiek (2016)
 - Werkgroep Indicatoren voor SDG's
 - Opdracht: de lijst van SDG-indicatoren UNSTAT opvolgen en omzetten naar Belgische context, rekening houdend met de beschikbare gegevens
- Indicatorenset (82) voor opvolging van SDG www.indicators.be
- 51 indicatoren beoordeeld FPB
 - Slechts voor 22 indicatoren streefwaarden vastgelegd .

Bevindingen Vlaanderen – Beleidskader

- Decreet van 18 juli 2008 ter bevordering van duurzame ontwikkeling: elke nieuwe Vlaamse regering moet een Strategie Duurzame Ontwikkeling opstellen;
- 2016: 3de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling geïntegreerd in **Visie 2050**, een langetermijnstrategie voor Vlaanderen;
- 2019: **'Vizier 2030 – Een 2030-doelstellingenkader voor Vlaanderen'**, vertaling naar een Vlaams SDG-kader (48 doelstellingen met daaraan gekoppeld een set indicatoren);
- Vizier 2030 = tussenstap in het bereiken van de langetermijndoelstellingen van Visie 2050.
- Elke minister en elk departement binnen het betrokken beleidsdomein zijn verantwoordelijk voor beleid inzake duurzame ontwikkeling/implementatie van Vizier 2030. De minister-president en het departement Kanselarij en Bestuur (Team Duurzame Ontwikkeling), coördineren dit beleid.

-
- meeste doelstellingen van Vizier 2030 bevatten *geen streefcijfers*
 - doelstellingen van Vizier 2030 omvatten *niet alle SDG's*, omdat bepaalde onderwerpen zoals klimaat, mobiliteit en ruimtelijke ordening via afzonderlijke sectorale langetermijnbeleidsplannen uitgewerkt (zullen) worden. Na goedkeuring zullen deze plannen integraal deel uitmaken van Vizier 2030
 - Vizier 2030 lijst alleen de 48 doelstellingen op. De beleidsmaatregelen die nodig zijn om de doelstellingen te behalen worden uitgewerkt in het reguliere beleid binnen verschillende beleidsdomeinen, maar in de huidige beleidsnota's 2019-2024 van de Vlaamse ministers worden de Agenda 2030-doelstellingen niet geconcretiseerd.
 - Beleidsvoorbereiding Vizier 2030 door Werkgroep Duurzame Ontwikkeling

-
- Vlaamse overheid organiseert *geen structurele communicatie met de burger* over de SDG's. Ze pakt de publieke bewustwording niet planmatig aan, maar verwacht van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG) dat ze de gemeenten sensibiliseert;
 - Goede praktijk: dialoog met sociale partners bij totstandkoming Vizier 2030;
 - Vizier 2030 bevat *geen raming van de middelen* die nodig zijn om de SDG's te realiseren. Ook binnen begrotingsprogramma's geen middelen expliciet toegewezen aan SDG's.
 - Beslissing om jaarlijkse beleids- en begrotingstoelichting te koppelen aan de SDG's nog niet zichtbaar in de praktijk.

Beleidskader – andere overheden

Federaal

- Geen nieuw FPDO sinds 2004-2008
- Langetermijnvisie niet aangepast na goedkeuring van de SDG's
- Acties t.a.v. stakeholders en publiek niet planmatig
- Coördinatieorganen (ICDO en FIDO) vastgelegd bij wet
- Beleidsvoorbereiding: FIDO
- Geen raming van middelen

Duitstalige Gemeenschap

- Regionale Ontwikkelingsconcepten (REK) met verschillende projecten
- Geen streefwaarden, enkel gewenste richting
- Sterke betrokkenheid burgers en stakeholders
- Coördinatie: minister-president
- Jaarlijkse tabel met financiële middelen voor projecten REK

Waals Gewest

- SWDD: SDG's niet vertaald naar Waalse context
- Planmatige aanpak voor acties t.a.v. stakeholders en publiek SWDD
- Coördinatietaak niet officieel toegewezen
- Geen raming van middelen
- Beleidsvoorbereiding niet grondig

Franse Gemeenschap

- Geen uitdrukkelijk engagement t.a.v. SDG's
- Sec-gen ministerie coördineert enkel interne organisatorische maatregelen DO

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- GPDO als overkoepelend plan voor sectorgebonden plannen
- Sensibilisering via vereniging steden en gemeenten
- Coördinatietaak niet duidelijk vastgelegd

4. Monitoring en rapportering

Normen

- *Meet- en monitoringsystemen moeten de uitvoering van de SDG's opvolgen aan de hand van indicatoren;*
- *De indicatoren moeten steunen op data die toegankelijk, geactualiseerd en betrouwbaar zijn;*
- *Een performant monitoringsysteem moet gesteund zijn op nulmetingen en op vastgelegde streefcijfers;*
- *De overheden moeten regelmatig rapporteren over de geboekte vooruitgang op het vlak van de SDG's.*

Bevindingen Vlaanderen – Monitoring

- Departement Kanselarij en Bestuur werkte voor 48 doelstellingen van Vizier 2030 een eigen set van 84 indicatoren uit. Deze set bevat grotendeels bestaande indicatoren die een combinatie zijn van indicatoren uit de Vlaamse Openbare Statistieken (VOS) en eigen politieke of beleidsmatige indicatoren. Ze zijn voornamelijk gebaseerd op de SDG-opvolgingsindicatoren van Eurostat.
- Slechts enkele indicatoren bevatten streefwaarden. Voor 49 indicatoren maakt de Vlaamse overheid gebruik van de nulmetingen van de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA).
- De indicatoren zijn gericht op het bereiken van de SDG's. De voortgang van de beleidsmaatregelen of acties die uitgewerkt worden om de verschillende doelstellingen te behalen, worden niet via afzonderlijke indicatoren opgevolgd.

	Federaal	Vlaanderen	Wallonie	Franse Gemeenschap	BHG	Duitstalige Gemeenschap
Aantal indicatoren	51	84	70	Geen	Geen	12
Opgesteld door	Planbureau	Kanselarij en Bestuur	DDD + IWEPS + departement Landbouw, Natuurlijke grondstoffen, Leefmilieu	-	In uitwerking door IBSA	Projectleiders + <i>Referent für Statistik</i>
Oorsprong	VN + IIS + Eurostat	Eurostat	VN + Eurostat + IIS	-	IIS	VN
Streefwaarde?	22/51	5/84	0/70	-	-	Alleen 1 indicator uit Energie- en Klimaatplan
Nulmeting?	51/51	49/84	70/70	-	-	Alleen Energie- en Klimaatplan

Bevindingen Vlaanderen – rapportering

- Jaarlijks bij de voorbereiding van de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) zal per beleidsveld de koppeling worden gemaakt met Vizier 2030. Op basis daarvan kan jaarlijks worden gerapporteerd met het oog op de *Septemerverklaring*. Hiertoe zullen in 2020 de doelstellingen van Vizier 2030 een eerste keer worden gemonitord aan de hand van de indicatoren.

	Federaal	Vlaanderen	Wallonie	Franse Gemeenschap	BHG	Duitstalige Gemeenschap
Rapporten	4	1 (nog uit te werken)	2	Geen	1 (in voorbereiding)	3
Opgesteld door	ICDO (2) + PB (2)	Kanselarij en Bestuur + ministers (BBT)	DDD (+ IWEPS)	-	Perspective.B russels (in voorbereiding)	Sec-Gen (minister-president)
Frequentie	Jaarlijks (ICDO) + einde looptijd FPDO (ICDO) + tweemaal per legislatuur (FPB)	Jaarlijks (BBT)	Om de 2 jaar + om de 4 jaar	-	-	Tweemaal per jaar, jaarlijks en tweejaarlijks
Inhoud	Acties (cellen DO) + beleidsmaatregelen (ICDO) + realisatie SDG's (PB)	Gewenste richting naar SDG's	Voortgang maatregelen SWDD + realisatie SDG's (gewenste richting)	-	Maatregelen PRDD	Projecten REK, Financiële middelen, Energie- en Klimaatplan (burgemeesters-convenant)

Algemene conclusies

- + strategische plannen en acties om burgers en stakeholders te betrekken
- + coördinatie binnen eenzelfde bestuursniveau
- ± begrotingen bevatten middelen die inhoudelijk wel een raakvlak hebben met de SDG's, maar een uitdrukkelijke link met Agenda 2030 is eerder uitzonderlijk
- ± beleidsvoorbereiding: de meeste overheden evalueerden het bestaande beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling ter voorbereiding van hun strategische plannen, maar alleen het federale en Vlaamse niveau deden dit aan de hand van een vergelijking met de 17 SDG's.

Algemene conclusies

- indicatoren: streefwaarden en nulmetingen ontbreken vaak en er is geen duidelijke koppeling van de indicatoren met de overheidsprogramma's en acties uit de strategische plannen rond de SDG's.
- rapportering: blijft vaak beperkt tot een vermelding van de gerealiseerde acties, zonder deze te evalueren ten aanzien van de SDG's.

Aanbevelingen

- De IMCDO moet haar coördinerende rol opnieuw opnemen en zorgen voor een verdere internationale rapportering via een bijgewerkte Voluntary National Review;
- De bestuursniveaus moeten bij de autonome invulling van hun engagement ten aanzien van Agenda 2030
 - hun plannen en engagementen kaderen in de nationale strategie
 - becijferde doelstellingen vastleggen
 - daar beleidsmaatregelen aan koppelen
 - de beleidsvoorbereiding en de betrokkenheid van burgers en stakeholders planmatiger aanpakken
 - de strategische plannen en beleidsmaatregelen duidelijker coördineren en opvolgen, zodat een periodieke rapportering aan de parlementen kan worden gegarandeerd
 - de verantwoordelijkheden van alle overheidsactoren duidelijk vastleggen en de middelen ramen die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren;

Aanbevelingen

- De indicatoren om de realisatie van de SDG's op te volgen, moeten overeenstemmen met de indicatoren die nationaal worden gebruikt;
- De rapportering over het SDG-beleid moet toelaten de resultaten op het nationale niveau te coördineren.

Antwoord van de minister-president:

- Duidelijk engagement van de Vlaamse regering om tegen 2030 SDG's te realiseren via Vizier 2030;
- Voor een aantal Vlaamse 2030-doelstellingen uit Vizier 2030 zijn inderdaad nog geen indicatoren beschikbaar. Voor nieuwe indicatoren zal de Vlaamse regering zoveel als mogelijk gebruik maken van indicatoren die op de lijst van de Vlaamse openbare statistieken voorkomen. In 2020 zullen de bestaande indicatoren voor een eerste keer gebruikt worden als monitoringsinstrument;
- Inzake de rapportering over de voortgang van de doelstellingen van Vizier 2030 kiest de Vlaamse overheid voor een jaarlijkse eenmalige rapportering in het kader van de Septemberverklaring;
- Als voorzitter van de Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling (IMCDO) gaf hij aan dat de Vlaamse regering de IMDCO opnieuw zal activeren, bij gebrek aan een beslissing van het Overlegcomité over de voorzitterschappen van de interministeriële conferenties.